

Sygn. akt VI ACa 1269/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA Jolanta Pyżlak (spr.)

Sędziowie: SA Małgorzata Borkowska

SO del. Małgorzata Szymkiewicz - Trelka

Protokolant: sekretarz sądowy Olga Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2019 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy

z powództwa K. Ż.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...)

z udziałem interwenienta ubocznego (...) S.A. z siedzibą w W.

o podwyższenie renty i zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 30 maja 2017 r.

sygn. akt XXV C 403/13

I zmienia zaskarżony wyrok częściowo, tj.:

a) w punkcie pierwszym nadając mu następującą treść: „zasądza od Skarbu Państwa (...) na rzecz K. Ż.:

- tytułem wyrównania renty z tytułu zwiększonych potrzeb - kwoty po 1353 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt trzy złote) miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 lipca 2017 r., kwoty po 1608 zł (tysiąc sześćset osiem złotych) miesięcznie w okresie od 1 sierpnia 2017 r. do 31 października 2018 r., oraz kwoty po 2 827,40 zł (dwa tysiące osiemset dwadzieścia siedem złotych 40/100) miesięcznie w okresie od dnia 1 listopada 2018 r. do 28 lutego 2019 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 danego miesiąca do dnia zapłaty;

- kwotę 4041 zł (cztery tysiące czterdzieści jeden złotych) miesięcznie poczynając od 1 marca 2019 r. tytułem renty na zwiększone potrzeby, płatne do 10 dnia każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia terminowi płatności którejkolwiek z kwot,

podwyższając tym samym rentę zasądzoną wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Krośnie z dnia 29 czerwca 1998 roku, sygn. akt I C 246/96;

- w pozostałej części powództwo w zakresie renty z tytułu zwiększonych potrzeb oddala”;

b) w punkcie drugim: obniża zasądzoną kwotę do kwoty 53 537,46 zł (pięćdziesiąt trzy tysiące pięćset trzydzieści siedem złotych 46/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty i oddala powództwo co do kwoty 66 307,74 zł (sześćdziesiąt sześć tysięcy trzysta siedem złotych 74/100) wraz z odsetkami;

c) w punkcie trzecim nadając mu następującą treść:

„zasądza od Skarbu Państwa (...) na rzecz K. Ż.:

- tytułem uzupełnienia renty wyrównawczej - kwotę po 423,70 zł (czteryście dwadzieścia trzy złote 70/100) miesięcznie w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 sierpnia 2014r. oraz kwotę po 1029,60 zł (tysiąc dwadzieścia dziewięć złotych 60/100) miesięcznie w okresie od 1 września 2014 r. do 28 lutego 2019r., z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 dnia każdego miesiąca do dnia zapłaty,

- kwotę 2500 zł (dwa tysiące pięćset złotych) miesięcznie poczynając od 1 marca 2019 r. miesięcznie, tytułem renty wyrównawczej, płatną do 10 dnia każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z kwot;

- w pozostałej części żądanie z tytułu renty wyrównawczej oddala;

d) w punkcie czwartym: obniża zasądzoną kwotę do kwoty 36 365,80 zł (trzydzieści sześć tysięcy trzysta sześćdziesiąt pięć złotych 80/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 czerwca 2013r. do dnia zapłaty i oddala powództwo co do kwoty 37 705,66 zł (trzydzieści siedem tysięcy siedemset pięć złotych 66/100) z odsetkami;

e) w punkcie szóstym: ustala, iż strony ponoszą koszty procesu i nieuiszczone koszty sądowe w zakresie wydatków po 1/2, przy czym odstępuje od obciążenia powoda pozostałą częścią nieuiszczonej opłaty od pozwu, pozostawiając szczegółowe rozliczenie referendarzowi sądowemu;

II oddala apelację pozwanego w pozostałej części;

III znosi wzajemnie koszty postępowania apelacyjnego między stronami;

IV odstępuje od obciążenia powoda kosztami opłaty od apelacji, od której uiszczenia pozwany był zwolniony.

Sygn. akt VI ACa 1269/17

UZASADNIENIE

Pozwem dnia 28 marca 2013r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – (...) z siedzibą w W. powód K. Ż. wniósł o:

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 4.528 zł tytułem podwyższonej comiesięcznej renty na zwiększone potrzeby wywołane skutkami wypadku z dnia 20 grudnia 1992 r. płatnej z góry do 10-tego każdego miesiąca począwszy od dnia 01 stycznia 2013 r. na przyszłość z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności poszczególnych rent

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 119.845,20 zł tytułem wyrównania renty na zwiększone potrzeby za okres od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2012 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 28 marca 2013 r. do dnia zapłaty

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 4.078,61 zł tytułem podwyższonej comiesięcznej renty wyrównawczej płatnej z góry do 10-tego każdego miesiąca począwszy od dnia 01 stycznia 2013 r. na przyszłość z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności poszczególnych rent,

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 74.071,46 zł tytułem wyrównania renty uzupełniającej za okres od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2012 r. z odsetkami od dnia 28 marca 2013 r. do dnia zapłaty

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 16.440,00 zł tytułem wyłożenia z góry sumy niezbędnej na zakup koniecznego sprzętu rehabilitacyjnego,

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych

Pozwany Skarb Państwa – (...) z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz o zawiadomienie (...) S.A. z siedzibą w W..

Do postępowania, jako interwenient uboczny po stronie pozwanej przystąpił (...) S.A. w W. oraz wniósł o oddalenie powództwa w całości, a także zasądzenie od powoda na rzecz interwenienta ubocznego kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 30 maja 2017r. Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt XXV C 403/13:

1. zasądził od Skarbu Państwa – (...) na rzecz K. Ż. rentę na zwiększone potrzeby w wysokości 4 528 zł miesięcznie od 1 stycznia 2013 roku i na przyszłość płatnej do 10 dnia każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

2. zasądził od Skarbu Państwa – (...) na rzecz K. Ż. kwotę 119 845,20 zł tytułem wyrównania renty na zwiększone potrzeby za okres od 01 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2012 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 07 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty;

3. zasądził od Skarbu Państwa – (...) na rzecz K. Ż. rentę wyrównawczą w wysokości 3 009,62 miesięcznie od 1 stycznia 2013 roku i na przyszłość płatnej do 10 dnia każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;

4. zasądził od Skarbu Państwa – (...) na rzecz K. Ż. kwotę 74 071,46 zł tytułem wyrównania renty wyrównawczej za okres od 01 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2012 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 07 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty;

5. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

6. rozliczenie kosztów postępowania pozostawił referendarzowi sądowemu przy ustaleniu, iż powód K. Ż. wygrał sprawę w całości.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i ich ocenie prawnej:

W dniu 20 grudnia 1992 r. H. Ż. – matka powoda jechała samochodem m-ki (...) z domu w M. do B.. Jako pasażer jechał wraz z H. Ż. jej syn K. Ż.. H. Ż. nie posiadała prawa jazdy. W trakcie pokonywania trasy na odcinku 3,6 m jezdni była oblodzona. Taki stan jezdni był wynikiem wybijającej się przez asfalt wody i powstała w tym miejscu dziurą wypełnioną wodą. Na tym odcinku samochód, którym kierowała H. Ż. wpadł w poślizg, zjechał na lewo, następnie w wyniku manewru kierującej na prawo, wpadł do rowu, uderzył w drzewo i przewrócił się. K. Ż. doznał wielomiejscowych, ciężkich obrażeń ciała, a jego stan zdrowia uległ nieodwracalnemu pogorszeniu. K. Ż. doznał złamania kręgosłupa na poziomie kręgów Th 12-L1 ze zwknięciem kolumny kręgosłupa i porażeniem całkowitym kończyn dolnych z poprzecznym przerwanym rdzenia kręgowego na poziomie stożka końcowego, wstrząśnienia mózgu i innych drobniejszych urazów ciała.

Bezpośrednio po urazie zaopatrzony wstępnie przez Pogotowie Ratunkowe przyjęty do Szpitala (...) w S. na Oddział (...) a następnie przekazany do Oddziału (...) w P., gdzie był operowany. Wykonano stabilizację złamania prętami H., poziomu (...). Pobyt w szpitalu w P. trwał od 22.12 do 09.02.1993r. P. powód został przekazany na rehabilitację pooperacyjną w R., dalsze leczenie kontynuował ambulatoryjnie. Po roku od zabiegu usunięto zespolenie w P., dalsze leczenie w trybie ambulatoryjnym. W przebiegu leczenia po urazie występowały stale objawy zespołu stożka końcowego, utrzymujące się porażenie kończyn dolnych, bez poprawy zakresu niedowładu po leczeniu operacyjnym i rehabilitacji.

Następstwem doznanych obrażeń jest paraliż kończyn dolnych skutkujący koniecznością poruszania się przy użyciu wózka inwalidzkiego. Ponadto w skutek urazu kręgosłupa doszło u powoda do zaburzeń zwieracza pęcherza moczowego i odbytu, zaburzeń potencji i choroby nerek. Zaburzenia neurologiczne mają charakter nieodwracalny. Stopień dolegliwości bólowych u powoda po przebytych zabiegach był znaczny i długotrwały.

W związku z zaistniałym wypadkiem na rzecz powoda wypłacane były i są na kwoty:

- zasilek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł,

- renta na zwiększone potrzeby w wysokości 1 196,04 zł w okresie od 01 stycznia 2010 r. do dnia 30 czerwca 2012 r., zaś od dnia 01 lipca 2012 r. renta ta została podwyższona do kwoty 1 213,60 zł od dnia 01 lipca 2012 r. (z uwzględnieniem 20 % przyczynienia).

Ponadto, pozwany wraz z (...) S.A wypłacają na rzecz powoda rentę wyrównawczą, która od dnia 1 lipca 2012 r. wynosi 1470,40 zł (z uwzględnieniem 20 % przyczynienia).

Pozwany Skarb Państwa – (...) wypłaca powyższe świadczenia a wysokości 20 % co stanowi jego wkład własny ubezpieczonego, zaś (...) jako ubezpieczyciel wypłaca powyższe świadczenia w wysokości 80 %.

Na rzecz powoda w latach 2010 – 2013 Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacał rentę socjalną z tytułu niezdolności do pracy w wysokości:

- 567,08 zł brutto (504,04 zł netto) w okresie od 01 stycznia do 28 lutego 2010r.,

- 593,28 zł brutto (526,88 zł netto) w okresie od 01 marca 2010 r. do 28 lutego 2011r.,

- 611,67 zł brutto (540,62 zł netto) w okresie od 01 marca 2011 r. do 29 lutego 2012r.,

- 682,67 zł brutto (597,23 zł netto) od 01 marca 2012r. do chwili wytoczenia powództwa (kwiecień 2013r.),

- 610,33 zł brutto od 1 marca 2013r do 1 marca 2014r.

- 619,50 zł brutto od 1 marca 2014r. do 1 marca 2015r.

- 643,02 zł brutto od 1 marca 2015 r. do 1 lutego 2016r.

- w lutym 2016 r. - 528,27 zł brutto (ZUS pomniejszył rentę o 142,95 złotych z uwagi na nienależnie pobrane świadczenie w okresie wcześniejszym);

- 600 zł brutto od 1 marca 2017 r. (ZUS pomniejszył rentę o 154,29 złotych z uwagi na nienależnie pobrane świadczenie w okresie wcześniejszym).

ZUS podjął decyzję w dniu 17.12.2015 r. zgodnie z którą powód ma zwrócić do ZUS kwotę 10.848,51 złotych jako nienależne świadczenie za okres 2013 r. – 2015 r. z uwag na przekroczenie limitu dochodu uprawniającego do otrzymania renty socjalnej, a wynikającego z przyznawanych czasowo w tym okresie stypendiów sportowych. ZUS poinformował powoda pismem z dnia 15 lutego 2016 r., iż będzie dokonywał potrąceń nienależnie pobranych świadczeń z renty socjalnej wypłacanej powodowi.

Pozwany w związku ze swoimi osiągnięciami sportowymi na przestrzeni ostatnich lat (2012-2017) uzyskiwał stypendia. W 2010 r. powód uzyskał stypendium sportowe (uznaniowe) za osiągnięcia sportowe. Wypłaty dokonywał (...) Klub Sportowy (...) w kwocie 164 zł netto miesięcznie, co dało łączną kwotę 1968 zł netto (stypendium przyznane na rok). Następnie w roku 2011 ponownie otrzymał stypendium sportowe (uznaniowe) za osiągnięcia sportowe ((...) Klub Sportowy (...)) 164 zł netto miesięcznie - kwotę 1968 zł netto za rok.

W roku 2012 powód uzyskał stypendia sportowe (uznaniowe) za osiągnięcia sportowe: z (...) Klubu Sportowego (...),00 brutto miesięcznie, przyznane na rok – 3300 zł brutto rocznie oraz z Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...) w kwocie 500 zł brutto miesięcznie w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r., co dało kwotę 6 000 zł brutto. Łącznie w roku 2012 powód otrzymał stypendia w wysokości 9 300 zł brutto. W roku 2013 powód uzyskał stypendia sportowe (uznaniowe) za osiągnięcia sportowe:

- z (...) Związku (...) 3200 zł brutto za rok 2013;
- z (...) Związek (...) brutto miesięcznie przyznanie od 1 listopada 2013 do końca września 2014r. ,
- z (...) Klubu Sportowego (...) 275 zł brutto miesięcznie (3300 zł brutto na rok)
- z Urzędu Marszałkowskiego Województwa (...) 500 zł brutto miesięcznie od 01 stycznia do 31 grudnia 2013r. (6000 zł brutto na rok).

Łącznie w roku 2013 powód otrzymał stypendia w wysokości 15 700 zł brutto.

W roku 2014 r. powód uzyskał z (...) 1600 brutto miesięcznie przyznanie od 1 stycznia do końca września 2014 r. Otrzymywane stypendia były i są w całości przeznaczone na pokrywanie kosztów związanych z uprawianiem tenisa stołowego, zakup sprzętu, odzieży, rękawic napoi izotonicznych, kleju do okładek. Z tego tytułu powód nie posiada oszczędności. Środki pochodzące ze stypendiów powód przeznacza w znacznej mierze na finansowanie wyjazdów na zgrupowania, zawody, sprzęt do gry w tenis stołowy oraz odzież sportową. W związku z powyższym powód nie posiada żadnych oszczędności ze środków pochodzących ze stypendiów.

Jednakże fakt uzyskiwania w latach 2013 – 2016 środków finansowych ze stypendiów spowodował, że powód przekroczył dochód graniczny dla świadczenia rentowego z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i jest zmuszony zwrócić ZUS-owi świadczenia pobrane w tych latach, które są potrącane z aktualnego świadczenia rentowego powoda w wysokości 150 zł miesięcznie.

Przed wypadkiem powód był dzieckiem zdrowym. W chwili wypadku był uczniem VII klasy szkoły podstawowej. Od najmłodszych lat był zafascynowany sportem, już jako dziecko grywał w tenisa stołowego ze swoim ojcem. Jako uczeń szkoły podstawowej zdobywał osiągnięcia sportowe w tym kierunku. Obecnie powód ma 38 lat. Jest mężczyzną znacznej postury, którego waga osiągnęła 90 kg. Od dnia wypadku, który miał miejsce w roku 1992 do chwili obecnej, jak i przez całe dalsze życie wymaga i będzie wymagał pomocy osób trzecich w wielu czynnościach życia codziennego. Powód na skutek znacznej niepełnosprawności nie rokującej istotnej poprawy jest niezdolny do wielu czynności związanych z samoobsługą.

Na przestrzeni ostatnich 6 – 7 lat stan zdrowia powoda zaczął wykazywać istotne zmiany będące konsekwencją istniejącego u powoda paraliżu kończyn dolnych i poruszania się na wózku inwalidzkim. Powyższe zmiany stały się podstawą do wystosowania do ubezpieczyciela pozwanego pisma z dnia 09 lipca 2012 r., w którym powód wystąpił z żądaniem podwyższenia począwszy od dnia 01 lipca 2012 r. wypłacanej na rzecz powoda renty na zwiększone potrzeby. Ubezpieczyciel ustosunkowując się do powyższego żądania uznał zgłoszone roszczenie w części i przyznał na rzecz powoda rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w wysokości 1 213,60 zł po uwzględnieniu 20 % przyczynienia się powoda. Poprzednio ustalona kwota renty na zwiększone potrzeby powoda wypłacana w okresie od 01 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2012r. wynosiła 1 196,04 zł. Ponadto, pozwany od dnia 1 lipca 2012 r. podwyższył rentę wyrównawczą z kwoty 354,40 zł do kwoty 1 470,40 zł po uwzględnieniu 20 % przyczynienia się powoda.

Czynna pomoc powodowi jest konieczna ok. 8 godzin na dobę. Powód od daty zdarzenia zamieszkuje niezmiennie w domu rodzinnym, położonym we wsi M. koło S.. W trakcie minionych dwudziestu pięciu lat od zdarzenia podjął jedną próbę zamieszkania poza domem. Wtedy też wyprowadził się na około pół roku do R., co zapewniało mu swobodniejszy udział w zgrupowaniach i treningach. Jednakże w okresie zimowym z uwagi na znaczne problemy w samodzielnej egzystencji powód powrócił do rodzinnej miejscowości, w której to głównie rodzice oraz bliski przyjaciel M. F. służą

powodowi pomocą. W roku 2016 powód zawarł związek małżeński i żona zamieszkała z powodem i jego rodzicami. Dom, w którym zamieszkuje powód i jego bliscy jest nieruchomością, która nie jest przystosowana dla potrzeb osoby niepełnosprawnej. Nieruchomość wymaga opalania węglem lub drewnem. Powód potrzebuje pomocy przy opalaniu tego domu, odśnieżaniu, w pracach związanych z prowadzeniem domu, w sprzątaniu, wykonywaniu prania, wymianie bielizny pościelowej, higienie osobistej, pomocy w obsłudze samochodu, robieniu zakupów, wyjazdach na basen i w czasie wizyt lekarskich.

Powód wymaga również pomocy osób trzecich w zakresie czynności związanych z rehabilitacją i leczeniem, do których zaliczyć należy wykonywanie dodatkowych masażu i pomoc w wykonywaniu wyuczonych ćwiczeń w warunkach domowych, utylizację worków z moczem, asekurację przy ćwiczeniach na rowerze rehabilitacyjnym, zakupy leków i środków higieny. Ponadto powód niejednokrotnie wymaga pomocy członków rodziny w porze nocnej co wynika z pojawiających się skurczy i bólu nóg. W takich sytuacjach powodowi ulgę przynoszą masaże, nacieranie oliwką lub maścią V. oraz gorące kąpiele. Takie sytuacje mają miejsce prawie każdej nocy. Aktualnie pomocą służy powodowi żony, w przeszłości matka. Wykonywanie wszystkich czynności przy udziale osób trzecich, zarówno w porze nocnej, jak i dziennej, wymaga z ich strony obecności przy powodzie w wymiarze co najmniej 8 godzin dziennie. W miejscu zamieszkania powoda stawka za godzinę usług opiekuńczo-pielęgniarskich wynosi 12,70 zł. Według wyliczeń Sądu Okręgowego, koszty opieki osoby trzeciej świadczonej na rzecz powoda wynoszą 2 895 zł po pomniejszeniu o uzyskiwany przez powoda zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 153 zł ($8 \text{ godzin na dobę} \times 30 \text{ dni} \times 12,70 \text{ zł} = 3.048 \text{ zł} - 153 \text{ zł} = 2.895,00 \text{ zł}$).

Powód z uwagi na brak możliwości korzystania z innego środka transportu porusza się własnym samochodem, który przystosował do potrzeb osoby niepełnosprawnej. Samochodem pokonuje dystanse obejmujące przejazdy na konsultacje lekarskie do R. (lekarz urolog), do S. (rehabilitant sportowy), do urzędów, aptek w S.. Powód samochodem pokonuje również drogę do sklepów położonych w S. z uwagi na fakt, że sklepy położone w rodzinnej miejscowości powoda nie są przystosowane dla osób niepełnosprawnych, jak również z uwagi na fakt ograniczenia ich asortymentu. Ma to istotne znaczenie z uwagi na fakt, że dieta powoda musi być dietą nisko cholesterolową, bogatą w warzywa i owoce zapewniające błonnik wpływający na perystaltykę jelit. Ponadto, powód musi w ciągu doby spożywać znaczne ilości wody określonego rodzaju, np. Muszynianka, Woda Jana co wynika z problemów z nerkami. W ciągu całego roku powód udaje się minimum 100 razy do S.. Ponadto, samochód jest niezbędny powodowi w wyjazdach na basen położony w miejscowości U. położonej niespełna 50 km od miejsca zamieszkania powoda. Powód jeździ na basen regularnie 2 razy w tygodniu. Powód w ciągu tygodnia dojeżdża na treningi do N. oddalonego od miejsca zamieszkania o 10 km. Treningi odbywają się 3 razy w tygodniu. Ponadto, w weekendy powód wyjeżdża dodatkowo na mecze, które odbywają się również w N. lub miejscowościach bardziej oddalonych takich jak J. (60 km w jedną stronę). W ciągu roku powód uczestniczy również w turniejach i obozach odbywających się na terenie całej Polski. W roku 2016 powód czterokrotnie udawał się do G., w roku 2017 był dwukrotnie w W..

Podczas swoich wyjazdów powód korzysta ze swojego samochodu F. (...) rocznik 2003, który pali 8-10 litrów oleju napędowego na 100 km lub podróżuje samochodem towarzyszącej mu osoby trzeciej. W ciągu roku koszty paliwa wahają się w przedziale 10 000 – 15 000 zł. Podróżowanie samochodem osoby trzeciej wynika z faktu, że pojazd należący do powoda ulega dość często awariom, co powoduje konieczność korzystania z innego pojazdu podczas naprawy samochodu powoda.

K. Ż. obecnie kontynuuje leczenie u lekarzy różnych specjalności. U urologa z powodu nietrzymania moczu (powód nie kontroluje zwieraczy pęcherza moczowego). Z tego tytułu powód udaje się raz w miesiącu na wizytę do lekarza urologa R. K.. Koszt wizyty wynosi 120 zł lub 150 zł, gdy jest dodatkowo wykonywane badanie USG (minimalny koszt w roku 1440 zł). Kolejno powód korzysta co 6 miesięcy z wizyt u specjalisty z zakresu rehabilitacji sportowej (koszt w roku 200 zł – 2 wizyty po 100 zł). Powód korzysta również raz w miesiącu również z konsultacji lekarza specjalisty nefrologa z powodu nawracających infekcji dróg moczowych (koszt w roku 1200 zł – 12 wizyt po 100 zł).

Ponadto, powód udaje się często na wizyty do lekarza rodzinnego, który koordynuje wykonywanie badań dodatkowych i konsultacji, albowiem powód cierpi na zaburzenia perystaltyki jelit, przeżywa uporczywe bóle w okolicy miednicy

oraz przykre zaburzenia czuciowe i wegetatywne np. przekrwienie, intensywne pocenie się w górnej połowie ciała w odpowiedzi na bodźce zewnętrzne skierowane na porażone kończyny, nadto u lekarza medycyny sportowej i rehabilitacji głównie z racji konieczności wykonywania badań w związku z uprawianiem sportu a także prowadzącego rehabilitację.

Powód przewlekłe przyjmuje leki o działaniu ogólnym np. wzmacniającym poprawiającym trawienie, okresowo przeciwbólowe, przeciwinfekcyjne.

Schorzenia – nietrzymanie moczu, nawracające infekcje układu moczowego, zaburzenia wzdrodu, pęcherz neurogenny o cechach arefleksja wyzeracza z zapaleniem moczu po mikcji wymagają samo cewnikowania z którą to czynnością powód radzi sobie sam, jednakże nietrzymanie moczu pomimo zastosowania pampersów może wymagać pomocy innych osób w zapewnieniu odpowiedniej higieny osobistej. Koszty jakie ponosi powód w związku z zaopatrzeniem w pampersy, leki poprawiające potencje, leki w przypadku nawracających infekcji układu moczowego nie odbiegają od kosztów jakie ponoszą inne osoby z wymienionymi schorzeniami. Koszty te oscylują w wysokości około 1 000 zł miesięcznie. Na powyższą kwotę składa się koszt zakupu cewników, 150 cewników miesięcznie, których koszt to ok 150 zł, O. 250 ml (płyn antybakteryjny) to koszt 50 zł, kompresy to koszt ok 100-150 zł, rękawiczki lateksowe koszt ok. 100 zł, wkładki to koszt ok 200 zł, L. do jelitowo na zaparcia koszt miesięcznie to ok. 50 zł, żurawina zwykła koszt miesięczny to ok 100-150 zł, viagra koszt miesięczny ok. 300 zł, cewniki zewnętrzne ultra-flex miesięczny koszt ok. 100 zł za 30 sztuk, worki do moczu 6 worków miesięcznie przy uwzględnieniu refundacji z NFZ to koszt 50 zł, maść V. ok 60 zł za 2 tubki, B. ziołowe tabletki na zaparcie to koszt ok. 20-30 zł, X. przeciwzakrzepowe szczególnie w podróży to koszt 100-200 zł rocznie, oliwki i balsamy to koszt ok 50-100 zł miesięcznie, pudry na odparzenia to koszt ok. 20 zł miesięcznie. Z racji wyników przeprowadzonego około roku 2014 badania urodynamicznego, które wykazało zaleganie w pęcherzu 180 ml moczu, powód musi być cewnikowany cztery razy dziennie, a w sytuacjach kiedy gra w tenisa cewnikowanie jest przeprowadzane dwa razy dziennie.

Ponadto, powód, który w roku 2016 zawarł związek małżeński planuje powiększenie rodziny. W związku z niepełnosprawnością powoda prawdopodobnie jedyną możliwością poczęcia dziecka będzie metoda in vitro, co będzie pociągało za sobą poniesienie znaczących kosztów w niedalekiej przyszłości.

Od 6-7 lat u powoda występuje nasilenie dolegliwości bólowych spastycznych kończyn dolnych, bóle obu podudzi fantomalne, bóle okolicy złamania kręgosłupa piersiowo lędźwiowego o charakterze korzeniowym, dolegliwości bólowe powysiłkowe oraz bóle samoistne okolicy międzyłopatkowej o charakterze dekompensacji nieporażonego odcinka kolumny kręgosłupa piersiowego.

U powoda występuje całkowite porażenie kończyn dolnych od poziomu złamania z brakiem czynnych ruchów stawów kończyn dolnych od stawów biodrowych na obwód, przykurcze zgięciowe bioder 20 stopni, kolan 20-30 stopni, utrzymujący się stopotrząs, znaczne i zaawansowane zaniki mięśni łydki i ud, blizna ok. 20 cm. i 5 cm w linii pośrodkowej powierzchni grzbietowej kręgosłupa, zaburzenie czucia od poziomu urazu tj. od pępka, bez odleżyn, pęcherz neurogenny. Bolesność palpacyjna linii wyrostków kolczystych kręgosłupa piersiowego okolicy międzyłopatkowej, ograniczenie czynnych ruchów fleksji kręgosłupa piersiowego i szyjnego, bólowe.

Ponadto, w ciągu ostatnich 3- 5 lat z powodu skutków urazu z 1992 roku i znacznego upośledzenia ruchowego w połączeniu z naturalnymi procesami wzrostowymi doszło do dekompensacji kolumny kręgosłupa piersiowego i szyjnego leżącego powyżej miejsca złamania i stabilizacji operacyjnej (tj powyżej poziomu Th 10).

Powód obecnie prezentuje cechy zespołów przeciążeniowych kręgosłupa piersiowego (objawy korzeniowe, zespoły bólowe mięśniowe, bóle neurogenne) wymagające intensyfikacji leczenia rehabilitacyjnego i usprawniania własnego oraz właściwego zaopatrzenia ortotycznego (wózek ortopedyczny ew. gorset ortopedyczny). Powyższe konsekwencje skutków wypadku powodują, że powód powinien korzystać z bardzo intensywnej rehabilitacji. Powód korzysta z zabiegów przysługujących mu w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia jak i prywatnie mając na uwadze, że rehabilitacja w ramach NFZ nie zapewnia ciągłości, a przede wszystkim wymaganej w przypadku powoda intensywności rehabilitowania. Powód z racji znacznego zaangażowania w życie sportowe, z którym wiąże się wyjazdy

na treningi, zgrupowania i zawody nie ma niejednokrotnie dopasowania się do terminów wizyt, zajęć rehabilitacyjnych bądź turnusów rehabilitacyjnych.

Aby zapewnić powodowi rehabilitację w niezbędnym zakresie i zapobiec zanikowi mięśni konieczne jest odbywanie co najmniej 10 zabiegów rehabilitacyjnych w miesiącu z udziałem profesjonalnego rehabilitanta, a koszt jednego zabiegu to 50 zł co daje łączną kwotę 500 zł. Nadto powód wskazał, że korzysta z masażu ręcznych (25 zł za masaż), drenaży limfatycznych (35 zł za zabieg) zabiegów przy użyciu lampy sollux (5 zł za zabieg) masażu kręgosłupa (35 zł za masaż) co daje średni koszt miesięczny 500 zł za wszystkie zabiegi. K. Ż. podał również, że uczęszcza na basen, a koszt karnetu to 60 zł miesięcznie. Uzupełnienie rehabilitacji stanowi gra w tenisa stołowego, która ma pozytywny wpływ nie tylko na kondycję fizyczną powoda, ale również jego stan psychiczny. Powód rozpoczął rehabilitację od momentu opuszczenia szpitala. Z upływem czasu zarówno od 1998 r. i od stycznia 2010 r. u powoda pogłębiły się skutki wypadku: pogłębiające się zaniki mięśni, przykurcze w stawach szczególnie widoczne w stawie kolanowym lewym, pogłębiające się deficyty zakresu ruchu biernego w większości stawów obydwu kończyn dolnych. Tenisa stołowy ma pozytywny wpływ na stan zdrowia i sprawność. Sport przywrócił powodowi kontakt ze światem zewnętrznym, poprawił i poprawia kondycję fizyczną i psychiczną, a także poprawił umiejętność poruszania się na wózku, a także w zakresie samoobsługi koordynacji wzrokowo-ruchowej, równowagi, szybkości reakcji, wzmocnienia siły mięśniowej. W związku z powyższym powód powinien korzystać ze sprzętu rehabilitacyjnego (drabina przyścienna, materac rehabilitacyjny drobny sprzęt typu drążki , piłeczki, zestaw gum do ćwiczeń) ale także przedmioty potrzebne w chorobie na jaką cierpi powód (materac przeciwodleżynowy, specjalistyczny ergometr o napędzie elektrycznym, poduszkę przeciwodleżynową, masażer elektryczny, klin rehabilitacyjny, wózek inwalidzki oraz sprzęt do gry w tenisa stołowego)

Z racji znacznej aktywności życiowej powoda potrzebuje on częściej wymienić wózek, aniżeli osoba nieaktywna. Aby zachować prawidłowe funkcje wózka inwalidzkiego powód musi dokonywać wymian zgodnie z kartą gwarancji. Powód posiada dwa wózki zakupione w 2003-2004 r. wózek sportowy i 2012 r. wózek do poruszania się po domu. Wózek inwalidzki, który powód chce wymienić a który służy mu do jazdy po ulicach i do uprawiania sportu- tenisa stołowego jest zużyty, skrzypi gwarancja udzielona na ramę wózka która jest elementem niewymiennym jest przewidziana na okres 5 lat , natomiast powód użytkuje wózek lat 7. Kwota jaką powód musi zapłacić za nowy wózek wynosi 12 000 zł ewentualnie jego tańszy odpowiednik 8 000 zł. Powód do prowadzenia prawidłowego trybu życia potrzebuje dwóch wózków, jeden do poruszania się po domu i drugi w celach sportowych. Wózki w zależności od przeznaczenia posiadają zróżnicowane części, które mają wpływ na komfort użytkowania i tak np. wyższe oparcie w wózku przeznaczonym do poruszania się po domu przeszkadza powodowi w grze w tenisa stołowego. Powód nie może tego wózka używać podczas treningów czy udziału w turniejach. Powód korzystał z przysługujących mu w ramach NFZ dwa razy w roku przeglądów wózka, jednakże z racji czynnego uprawiania sportu łożyska musi wymieniać raz na miesiąc, opony raz na pół roku, a koszty napraw i wymiany pokrywa sam. W związku z powyższym niemożliwe jest korzystanie tylko i wyłącznie z przeglądów i napraw refundowanych.

Ponadto, mając na uwadze pogarszający się stan zdrowia powoda związany ze słabszym odżywianiem stawów i kończyn dolnych oraz pojawiającymi się zniekształceniami w obrębie stawów kończyn i kręgosłupa powodującymi nasilanie dolegliwości bólowe na wysokości tułowia, miednicy, kręgosłupa C i obręczy barkowej powód poza stosowaniem środków przeciwbólowych i rehabilitację wymaga korzystania ze sprzętu pomocniczego i urządzeń do rehabilitacji. Dla zapewnienia lepszej kondycji fizycznej i psychicznej powód powinien uprawiać sport. Realizacja dyscypliny tenisa stołowego na wózku inwalidzkim wymaga dodatkowych nakładów finansowych. Wózek do uprawiania sportu musi być lżejszy od standardowego, musi być sprawny. Uprawianie sportu, które pomaga powodowi w zwiększeniu sprawności zwiększyło również potrzeby związanych z zakupem odpowiednich akcesoriów (odzież, wózek). Ponadto, powód obecnie z racji odczuwanych objawy korzeniowe, zespołu bólowego mięśniowego, bóli neurogennych wymaga właściwego zaopatrzenia ortotycznego (wózek ortopedyczny ewentualnie gorset ortopedyczny). W konsekwencji powód wymaga wyposażenia w sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny w postaci wózka inwalidzkiego, pneumatycznego systemu przeciwodleżynowego, pneumatycznej poduszki przeciwodleżynowej.

Wobec zwiększonych potrzeb oraz związanych z naturalnymi procesami wzrostu i dojrzewania a także aktywnej rehabilitacji (w tym aktywności sportowej) wymaga także stosowania suplementów diety i właściwego odżywiania. W związku ze stanem zdrowia powód powinien stosować dietę ubogoresztkową, bogatobiałkową, nawapniającą.

K. Ż. w chwili wypadku był uczniem (...)klasy szkoły podstawowej. Od najmłodszych lat był zafascynowany sportem, już jako dziecko grywał w tenisa stołowego ze swoim ojcem (...). Jako uczeń szkoły podstawowej zdobywał osiągnięcia sportowe w tym kierunku. Powód zdobył 5 dyplomów, kilka nagród za I miejsce w szkole w powiecie, w tenisie stołowym. Ponadto rekreacyjnie uprawiał koszykówkę. W tenisa stołowego powód grał wyczynowo. Grę w tenisa stołowego powód rozpoczął w 5-6 klasie szkoły podstawowej. Początkowo powoda uczył ojciec korzystając z faktu, że w domu rodzinnym był stół do tenisa, a następnie trener, którego ambicją było doprowadzenie powoda do ligi.

Po wypadku powód ukończył szkołę podstawową choć z opóźnieniem, dalszą naukę kontynuował nie zdobywając zawodu. Powód ukończył szkołę średnią ogólną bez matury. W wieku 18 lat przeżył kryzys psychiczny, wstydził się własnego kalectwa, niechętnie opuszczał dom, utracił więzy koleżeńskie. Powód pomimo długoletniej przerwy w sporcie - ponad 10 lat nie zatracił swojej pasji i dalej kontynuował grę w tenisa stołowego biorąc udział w turniejach, zawodach początkowo w rejonie zamieszkania, a następnie w Polsce i poza granicami kraju. K. Ż. przynależąc do kadry narodowej wielokrotnie został nagrodzony czy to w grze indywidualnej czy też drużynowo. Zrealizowanym marzeniem powoda stał się udział w paraolimpiadzie. Powód otrzymuje stypendium za osiągnięcia w sporcie, które przeznacza głównie na dojazdy na zgrupowania i naprawy wózka inwalidzkiego sportowego którym się porusza.

Wypadek z dnia 20 grudnia 1992 r. pokrzyżował plany zawodowe powoda, jednakże życiową pasję realizuje on w sporcie poprzez przynależność do klubu sportowego (...) od 2005r.; przynależność do (...) Związku (...) od 2010 r.; od 2006 r. przynależy do kadry narodowej Polski sportowców na wózkach (...) i obozy), a od 2010 r. jest reprezentantem kadry narodowej Polski i brązowym medalistą mistrzostw Europy.

Gdyby nie wypadek, w ocenie Sądu I Instancji, powód z dużym prawdopodobieństwem zostałby nauczycielem wf - zgodnie ze swoim planem, a obecnie pracowałby na stanowisku nauczyciela dyplomowanego. Oprócz zawodu nauczyciela pracowałby najprawdopodobniej również jako instruktor sportu i osiągałby zarobki co najmniej na poziomie minimalnej płacy krajowej 1350 zł, a w okresach wakacyjnych dodatkowo byłby zatrudniony na umowę zlecenia, bez składek ZUS z wyjątkiem składki zdrowotnej ze względu na zatrudnienie w szkole, zarabkowałby poprzez udział jako opiekun/instruktor w obozach sportowych, koloniach czy zgrupowaniach młodych sportowców.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o zebrane w aktach dokumenty prywatne i urzędowe, dokumenty z akt sprawy I C 246/96, opinie biegłych: ortopedy – traumatologa W. P., z zakresu neurologii – J. S., z zakresu rehabilitacji medycznej - A. W., z zakresu urologii - T. M., zeznania świadków M. F., H. Ż., J. Ż. oraz zeznania powoda, uznając powyższe dowody za wiarygodne.

Sąd Okręgowy uznał żądania powoda dotyczące podwyższenia renty za częściowo uzasadnione. Wskazał, iż materialnoprawną podstawę żądań powoda stanowią przepisy art. 444 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 907 §2 k.c.

Zgodnie z treścią art. 444§1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Uszkodzenie ciała w rozumieniu cytowanego przepisu polega na naruszeniu integralności fizycznej człowieka, przy czym naruszenie to może dotyczyć nie tylko samej powłoki cielesnej, ale również tkanek narządów wewnętrznych. Rozstrój zdrowia natomiast wyraża się w zakłóceniu funkcjonowania poszczególnych organów, bez ich widocznego uszkodzenia.

Zgodnie z przepisem art. 444 §2 k.c. jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

Renta z tytułu zwiększenia się potrzeb poszkodowanego dotyczy sytuacji, gdy w wyniku doznanej szkody istnieje konieczność ponoszenia wyższych kosztów utrzymania w zakresie usprawiedliwionych potrzeb w porównaniu do stanu sprzed wyrządzenia szkody. Tu wyrównuje się m.in. koszty stałej opieki i lekarstw.

Przesłanką żądania zmiany wysokości lub czasu trwania renty jest zmiana stosunków, a ciężar dowodu – zgodnie z art. 6 k.c. – spoczywał na powodzie. Zmiana stosunków musi nastąpić po dacie ustalenia uprawnień do renty. Orzekając o zmianie sąd bierze pod uwagę wszelkie okoliczności dotyczące sytuacji osobistej i majątkowej stron oraz okoliczności obiektywne, w tym też istotny spadek zmiany siły nabywczej pieniądza. W niniejszej sprawie zmiana stosunków po stronie powodowej niewątpliwie nastąpiła. Zmiana ta nie musi mieć charakteru „istotnego”. Jak wynika z opinii sądu lekarskich, stan zdrowia powoda z uwagi na uszkodzenie rdzenia kręgowego nie ulegnie nigdy poprawie. Wymaga on pomocy ze strony osób trzecich, którą sprawują członkowie rodziny i przyjaciel. Powód ma prawo domagać się w ramach renty wszelkich kosztów, których pokrycie jest potrzebne i celowe, a nie tylko tych, które faktycznie ponosi. Podwyższenie renty z tytułu zwiększonych potrzeb na podstawie art. 444 §2 k.c. w zw. z art. 907 §2 k.c. nie jest bowiem uzależnione od wykazania, że powód te potrzeby faktycznie zaspokaja i ponosi związane z tym wydatki. Do podwyższenia renty wystarcza samo istnienie zwiększonych potrzeb jako następstwo czynu niedozwolonego.

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu Okręgowego, nie ulega wątpliwości, że istnieją podstawy do podwyższenia kwoty renty na zwiększone potrzeby w oparciu o art. 907 § 2 k.c.

Zgodnie z treścią art. 907 § 2 k.c., jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie. Zmiana stosunków w rozumieniu art. 907 § 2 k.c. dotyczy sytuacji majątkowej, jak i osobistej stron stosunku prawnego. Zmiana ta winna wystąpić po powstaniu obowiązku płacenia renty. Zgodnie z poglądem prawnym wyrażonym w wyroku SN z dnia 16 grudnia 2004 r. (V CK 302/04, LEX nr 457967), w razie wystąpienia różnorodnych zjawisk w stosunkach ekonomicznych lub osobistych poszkodowanego, wpływających na ocenę wysokości szkody wyrównywanej rentą należy dokonać ich porównania i dostosować treść orzeczenia do jego wyniku. Ponadto, o ile renta nie ma charakteru alimentacyjnego, lecz stanowi odszkodowanie za kalectwo, to o zmianie jej wysokości nie może decydować zmiana stosunków w zakresie zwykłych potrzeb związanych z utrzymaniem i wychowaniem, lecz zmianę potrzeb związanych z doznaniem kalectwa (wyrok SN z dnia 23 listopada 1976 r., II CR 467/76, LEX nr 7879). Wyrok uwzględniający powództwo z art. 907 § 2 k.c. może zmienić wysokość renty z mocą wsteczną od stwierdzenia zdarzenia uzasadniającego zmianę zasadzonej renty (wyrok SN z dnia 10 lutego 1968 r., II PR 510/68, LEX nr 13960).

Od 2010 roku stan zdrowia powoda nie uległ poprawie, a wręcz przeciwnie, z roku na rok powód staje się słabszy fizycznie i dają o sobie znać coraz dotkliwiej konsekwencje paraliżu kończyn dolnych i poruszania się przez powoda na wózku inwalidzkim. Powód w miarę upływu czasu posiada zwiększone potrzeby związane nie tylko życiowymi funkcjami, ale także z systematycznie prowadzoną rehabilitacją. Nie można także pominąć faktu stałego wzrostu cen towarów i usług o charakterze inflacyjnym, który zmienia tym samym siłę nabywczą pieniądza.

Ustalając wysokość należnej powodowi renty z tytułu zwiększonych potrzeb Sąd Okręgowy uznał, iż w przypadku powoda nieustanie konieczna jest regularna rehabilitacja w szerokim zakresie. Przy ustaleniu zakresu kwotowego potrzeb powoda Sąd ten wziął pod uwagę nie tylko rachunki przedstawione przez powoda (choć były one dość nieliczne), ale także informacje przedstawione przez biegłych w ocenie których powodowi niezbędna jest wszechstronna i systematyczna rehabilitacja. Choć biegli Ci nie wskazali szczegółowo i jednoznacznie rodzajów zabiegów, to poszczególne informacje zawarte w opiniach, jak i informacje przekazane przez samego powoda dały podstawę do ustalenia rodzaju i zakresu niezbędnych zabiegów. Z powyższych względów Sąd nie znalazł podstaw do negowania wskazywanej przez powoda z tego tytułu kwoty 1060 zł uwzględniająca odbywanie co najmniej 10 zabiegów rehabilitacyjnych w miesiącu z udziałem profesjonalnego rehabilitanta, których minimalny koszt wynosi 50 zł, co daje łączną kwotę 500 zł. Nadto Sąd Okręgowy uwzględnił konieczność wykonywania masażu ręcznych (25 zł za masaż), drenażu limfatycznego (35 zł za zabieg), zabiegów przy użyciu lampy sollux (5 zł za zabieg) oraz masażu kręgosłupa (35

zł za masaż) co daje średni koszt miesięczny 500 zł za wszystkie zabiegi. Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że bardzo korzystnym w przypadku powoda jest uczęszczanie na basen. Z tego też względu Sąd I Instancji uwzględnił miesięczny koszt karnetu w wysokości 60 zł. Z powyższego względu Sąd uwzględnił w ramach renty na zwiększone potrzeby kwotę 1060 zł przeznaczaną na konieczną rehabilitację powoda.

W ocenie Sądu Okręgowego na aprobatę nie zasługiwały zastrzeżenia strony pozwanej w zakresie nieuwzględniania kosztów prywatnego leczenia z pominięciem NFZ. Wizyty lekarskie, na które uczęszcza powód, mają w przeważającej mierze charakter prywatny, co jest równoznaczne z ich odpłatnością. Oprócz tego powód na identycznych zasadach uczestniczy również w intensywnym procesie rehabilitacyjnym. W ocenie tego Sądu, w tym zakresie decyzje powoda są w pełni uzasadnione, a poniesione koszty należy uznać za umiarkowane. Z urzędu znane są problemy w zakresie dostarczania nieodpłatnych świadczeń przez państwową służbę zdrowia, w szczególności w ostatnich miesiącach roku kalendarzowego, kiedy następuje wyczerpanie limitów świadczeń refundowanych przez NFZ, co przekłada się na utrudniony dostęp do placówek publicznych. Jeżeli świadczenia są nawet dostępne, to z kolei często wymagają długiego okresu oczekiwania na realizację. Co więcej, powód pomimo swojej niepełnosprawności pozostaje osobą aktywną sportowo, co łączy się z uczestnictwem w zgrupowaniach, treningach i zawodach. Powyższe powoduje, że powodowi niejednokrotnie jest trudno dostosować się do terminów wyznaczonych turnusów rehabilitacyjnych i korzysta z zabiegów prywatnych. Często korzysta z nich będąc na zgrupowaniach, w czasie których uczestnicy mogą odpłatnie poddawać się masażom i zabiegom usprawniającym. Powód korzystając z prywatnych zabiegów dąży do jak najefektywniejszego rehabilitowania, co ma wpływać na polepszenie komfortu życia i codziennego funkcjonowania po wypadku. Konieczność prowadzenia systematycznej i intensywnej rehabilitacji została potwierdzona przez biegłych wypowiadających się w przedmiotowej sprawie.

Mając na uwadze aktualny stan zdrowia powoda Sąd Okręgowy nie znalazł również podstaw do negowania zasadności wskazywanej przez stronę powodową kwoty 987,91 zł przeznaczanej na zakup artykułów higienicznych, leków, środków medycznych. Sąd ten wskazał, iż zarówno w pozwie, jak i podczas swoich zeznań na rozprawie w dniu 18 maja 2017r. powód w sposób wiarygodny i szczegółowy opisał szereg stosowanych środków i leków. Powód wskazał, że szczególną wagę w stałym leczeniu i pielęgnacji przykłada do częstych wymian wkładek (...) kilka sztuk dziennie (miesięczny koszt 200 zł), cewników, których potrzebuje około 4- 5 dziennie do daje w miesiącu liczbę około 120-150 sztuk (miesięczny koszt 150 zł) oraz cewników zewnętrznych ultra-flex (miesięczny koszt 100 zł), worków na mocz poza refundowanymi przez NFZ (miesięczny koszt 50 zł), stosowania różnorodnych środków rozluźniających i umożliwiających wypróżnienie (miesięczny koszt 50 zł – L., 20-30 zł – ziołowe tabletki), żurawiny stosowanej przy zapaleniach pęcherza (miesięczny koszt 100 zł), maść V. (miesięczny koszt 60 zł – 2szt x 30 zł), środki przeciwzakrzepowe X. (miesięczny koszt 100-200 zł), kosmetyki w postaci balsamów) i oliwek (miesięczny koszt 50 - 100zł), kosmetyki w postaci pudrów na odparzenia (miesięczny koszt 20 zł). Zakup powyższych artykułów i leków to miesięczny koszt 900 – 1050 zł. Ponad tę kwotę powód dokonuje zakupu V., co łączy się z kosztem w wysokości 300 zł miesięcznie.

Sąd Okręgowy uznał za zasadne również roszczenie w zakresie kwot przeznaczanych na zakup niezbędnego powodowi wyposażenia w sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny. W powyższym zakresie za w pełni wiarygodne i zgodne z rzeczywistym zapotrzebowaniem powoda Sąd uznał wskazane w pozwie wyliczenia:

- wózek inwalidzki cena 10.200,00 zł wymieniany co 5 lat; powód podał, iż NFZ dopłaca do wymiany kwotę 1.500,00 zł a (...) 2.200,00 zł. Uwzględniając dofinansowania koszt jaki musi ponieść powód to 108,34 zł/m-c (6.500,00 zł / 60 m-cy= 108,34 zł/m-c);

- pneumatyczny system przeciwodleżynowy (...) w cenie 1.320,00 zł z refundacją (...) w kwocie 70 zł wymieniany co 3 lata; w związku z powyższym ponosi koszt wymiany jednej poduszki miesięcznie to 34,71 zł (1.320,00 zł – 70 zł= 1.250,00 zł) (1.250,00 zł / 36 m-cy = 34,72 zł m-c),

- pneumatyczna poduszka przeciwodleżynowa (...) w cenie 790 zł, refundacja (...) w kwocie 70 zł; w związku z powyższym ponosi koszt wymiany jednej poduszki miesięcznie to 20,00 zł ($790,00 \text{ zł} - 70 \text{ zł} = 720,00 \text{ zł}$) ($720,00 \text{ zł} / 36 \text{ m-cy} = 20,00 \text{ zł/m-c}$);
- rękawiczki do wózka letnie para 118 zł, powód zużywa 2 pary rękawiczek rocznie, ($118 \text{ zł} \times 2 \text{ szt.} / 12 \text{ m-cy} = 19,67 \text{ zł/m-c}$);
- rękawiczki do wózka całoroczne para 196 zł, powód zużywa 2 pary rękawiczek rocznie ($196 \text{ zł} \times 2 \text{ szt.} / 12 \text{ m-cy} = 32,67 \text{ zł/m-c}$);
- skarpety przeciw uciskowe w cenie 13 zł za parę, powód zużywa 1 parę miesięcznie;
- naprawa koła do wózka dokonywana 1 raz w roku w kwocie 320 zł ($320 \text{ zł} / 12 \text{ m-cy} = 26,67 \text{ zł/m-c}$).

Nadto, Sąd Okręgowy uznał, iż powód z uwagi na swój stan zdrowia wymaga pomocy osoby trzeciej nawet w wymiarze 8 godzin dziennie. Pomimo, że nie jest on osobą leżącą i nie wymaga opieki we wszystkich czynnościach życia codziennego to obecność osoby trzeciej jest mu niezbędna podczas czynności takich jak przygotowywanie posiłków, sprzątanie, wykonywanie czynności higienicznych, robienie zakupów, towarzyszenie w wizytach lekarskich, w wizytach na basenie oraz pomoc w godzinach nocnych. Sąd I Instancji uznał zatem, zgodnie z żądaniem za zasadny zwrot kosztów opieki za 8 godzin do kwoty 2 895 zł miesięcznie ($30 \text{ dni} \times 8 \text{ h} \times 12,70 \text{ zł/h} = 3 048 \text{ zł} - 153 \text{ zł}$ (zasilek pielęgnacyjny) = 2 895 zł).

Sąd Okręgowy na podstawie poczynionych ustaleń faktycznych uwzględnił również roszczenie powoda w zakresie w jakim domagał się zwrotu kosztów za przejazdy określonej na podstawie stawki z 1 km przebiegu pojazdu w 0,84 zł za km ustalonej na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. z 2002 r. nr 27, poz. 271 ze zm.). W ocenie Sądu Okręgowego, do zasądzenia dochodzonej przez powoda kwoty z powyższego tytułu wystarczy uwzględnić zaledwie przejazdy na konsultacje lekarskie, dojazdy do sklepów, urzędów, aptek w S.: 100 przejazdów rocznie po 18 km w obie strony daje kwotę 1.512 zł rocznie a 126,00 miesięcznie ($100 \times 18 \text{ km} \times 0,84 \text{ zł/km} = 1.512,00 \text{ zł}$) ($1.512,00 \text{ zł} / 12 \text{ m-cy} = 126 \text{ zł}$), a także dojazdy na zajęcia na basenie to 96 razy i 96 km w obie strony ($96 \times 96 \text{ km} \times 0,84 \text{ zł/km} = 4.032,00 \text{ zł}$) ($4.032 \text{ zł/km} / 12 \text{ m-cy} = 336 \text{ zł}$).

W ocenie Sądu I Instancji - powyższe uzasadnia zasądzenie na rzecz powoda łącznej kwoty 4 528 zł tytułem renty na zwiększone potrzeby przy uwzględnieniu przyczynienia 20%. Na powyższą kwotę składają się kwota 2.895,00 zł z tytułu opieki osób trzecich, kwota 462 zł za przejazdy, kwota 987,91 zł za środki higieniczne i leki, kwota 1.060,00 zł za zabiegi rehabilitacyjne i karnet na basen, kwota 255,07 zł za sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny. Suma powyższych świadczeń pomniejszona o 20 % przyczynienia się powoda do zaistnienia szkody daje kwotę 4 528 zł ($2.895,00 \text{ zł} + 462 \text{ zł} + 987,91 \text{ zł} + 1.060,00 \text{ zł} + 255,07 \text{ zł} = 5.660,00 - 20 \% = 4.528,00 \text{ zł}$).

Ponadto Sąd Okręgowy na podstawie wyliczenia powyższych kosztów uznał za zasadne roszczenie powoda w zakresie wyrównania renty na zwiększone potrzeby za okres od dnia 1 stycznia 2010r. do dnia 31 grudnia 2012r. w kwocie 119.845,20 zł. Sąd ten przyjął, że z uwagi na obrażenia doznane w wypadku, potrzeby powoda kształtowały się na poziomie kwoty 4 528 zł już z początkiem roku 2010 r., na które tak samo jak aktualnie składały się koszty z tytułu opieki, rehabilitacji oraz leczenia, na zaspokojenie których powód ponosił stałe, powtarzające się wydatki. Wypłacane w tym czasie kwoty (w okresie od stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2012 r. w wysokości 1196,04 zł, zaś po podwyższeniu w okresie od 1 lipca 2012 r. w wysokości 1213,60 zł) nie wystarczały na utrzymanie powoda, co w konsekwencji po stronie powoda doprowadziło do uszczerbku w majątku spowodowanym zaniżeniem świadczeń. W konsekwencji Sąd I Instancji za zasadne uznał żądanie zasądzenia kwoty 119 845,20 zł, przy uwzględnieniu, że w okresie od stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2012 r. łączna kwota, jaką powód otrzymał wynosi 43.162,80 zł ($35.881,20 \text{ zł} + 7.281,60 \text{ zł} = 43 162,80$). Z czego w okresie od stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2012 r. powodowi została wypłacona kwota 35

881,20 zł (1196,04 zł x 30 m-cy = 35.881,20 zł), zaś po podwyżce od lipca 2012 r. do grudnia 2012 r. powodowi została wypłacona kwota 7 281,60 zł (1213,60 zł x 6 m-cy = 7.281,60 zł). Mając na uwadze, Sąd Okręgowy uznał, że powód powinien w tym okresie otrzymywać miesięcznie kwotę 4 528 zł, co dałoby w okresie od stycznia 2010 r. do grudnia 2012 r. kwotę 163.008,00 zł (4.528 x 36 m-cy). Po uwzględnieniu wypłaconej powodowi sumy 43 162, 80 zł zasądzona kwota tytułem wyrównania wynosi 119 845,20 zł (163.008,00 zł – 43.162,80 zł = 119.845,20 zł). Sąd Okręgowy zasądził odsetki od powyższego roszczenia od dnia doręczenia pozwu pozwanemu, tj. od dnia 07 czerwca 2013 r. uznając, iż w tym dniu pozwany dowiedział się o pełnym i sprecyzowanym roszczeniu powodów.

Sąd Okręgowy uznał również za zasadne roszczenie powoda w zakresie renty wyrównawczej, jednakże w nieco mniejszym zakresie niż o to wnosił powód. Wskazał, iż zgodnie z art. 444 § 2 k.c. jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty. W myśl art. 907 § 2 k.c. jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie. Podstawą modyfikacji wysokości renty, wynikającej z art. 907 § 2 k.c. może być tylko zmiana stosunków. W razie wystąpienia różnorodnych zjawisk w stosunkach ekonomicznych lub osobistych poszkodowanego, wpływających na ocenę wysokości szkody wyrównywanej rentą należy dokonać ich porównania i dostosować treść orzeczenia do jego wyniku.

Każda z przesłanek wskazanych w art. 444§ 2 k.c może być sama podstawą żądania renty, chociaż często występują łącznie i wówczas z uwagi na związek, w jakim pozostają, uwzględniane są jako przesłanki jednego roszczenia o rentę. Przesłanki te powinny mieć trwały charakter, chociaż niekoniecznie musi to oznaczać nieodwracalność sytuacji poszkodowanego. Renta z tytułu utraty zdolności do pracy powinna rekompensować poszkodowanemu uszczerbek, który wskutek uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia powstał w jego dochodach z tytułu pracy zarobkowej lub prowadzonej działalności gospodarczej. Będzie on równy różnicy między hipotetycznymi dochodami, które osiągałby, gdyby nie doszło do zdarzenia szkodzącego, a dochodami, które uzyskuje, będąc poszkodowanym, uwzględniając także świadczenia otrzymywane z tytułu ubezpieczenia społecznego. (...) Przy ustalaniu wysokości renty wyrównawczej, określając wielkość hipotetycznych dochodów uprawnionego, należy uwzględnić wszelkie jego dochody dotychczas uzyskiwane, również nieregularnie (np. dorywczo, z prac zleconych, okresowe premie, świadczenia w naturze), a także te dochody, których uzyskanie w przyszłości było wysoce prawdopodobne, jeżeli ocena dokonywana ad casu jest uzasadniona, zważywszy na naturalny rozwój kariery zawodowej.

Sąd Okręgowy wskazał, iż w rozstrzyganej sprawie kluczowe znaczenie miało ustalenie wysokości hipotetycznego wynagrodzenia, jakie powód otrzymywałby, gdyby nie doszło do wypadku w wyniku którego stał się osobą niepełnosprawną. Sąd ten na podstawie poczynionych ustaleń faktycznych za bardzo prawdopodobne uznał, że powód, który od wczesnych lat szkolnych interesował się sportem a szczególności tenisem stołowym i którego marzeniem było zostanie sportowcem zawodowym byłby aktualnie nauczycielem wychowania fizycznego. Świadczy o tym wyjątkowa wola walki powoda, który pomimo, że wypadek z dnia 20 grudnia 1992r. pokrzyżował jego plany, życiową pasję realizuje w sporcie poprzez przynależność do klubu sportowego (...) od 2005r.; przynależność do (...) Związku (...) od 2010r.; od 2006 r. przynależy do kadry narodowej Polski sportowców na wózkach ((...) i obozy) a także bycie reprezentantem kadry narodowej Polski i brązowym medalistą mistrzostw Europy. Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy przyjął twierdzenia strony powodowej i uznał, że gdyby powód został nauczycielem w-f obecnie pracowałby na stanowisku nauczyciela dyplomowanego. Zasadnym w ocenie tego Sądu wydaje się także przyjęcie, że powód oprócz wykonywania zawodu nauczyciela, pracowałby również jako instruktor sportu i osiągałby zarobki co najmniej na poziomie minimalnej płacy krajowej 1350 zł, a w okresach wakacyjnych dodatkowo zatrudniony na umowę zlecenie bez składek ZUS z wyjątkiem składki zdrowotnej ze względu na zatrudnienie w szkole, zarabkował poprzez udział jako opiekun/instruktor w obozach sportowych, koloniach czy zgrupowaniach młodych sportowców.

W zakresie roszczenia renty wyrównawczej płatnej z góry do 10-tego każdego miesiąca począwszy od dnia 01 stycznia 2013 r. na przyszłość Sąd Okręgowy uznał, że powinna ona wynosić 3 009,62 zł. Powyższa kwota wynika z faktu uwzględnienia wskazywanych przez powoda wynagrodzeń z tytułu zatrudnienia jako nauczyciel oraz instruktor sportu

bądź opiekuna na obozach pomniejszych o wypłaty dokonywane z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu renty socjalnej. W powyższych wyliczeniach Sąd ten uwzględnił jednakże kwoty netto, zaś w pozostałym zakresie, w jakim powód dochodził zasądzenia kwoty uwzględniającej wynagrodzenia w kwotach brutto, oddalił powództwo, powołując się na stanowisko wyrażone w wyroku SN z dnia 23.11.2010, I PK 47/10, iż rentę odszkodowawczą wylicza się w wartościach netto. W poczynionych wyliczeniach w zakresie renty wyrównawczej Sąd I Instancji oparł się na przedstawionych przez stronę powodową wyliczeniach średnich wynagrodzeń z tytułu zatrudnienia na dzień 01 stycznia 2013r. $[(3\ 094,25\ \text{zł} + 1265\ \text{zł}) - 597,23\ \text{zł} - 20\%] = 4\ 359,25 - 597,23\ \text{zł} = 3762,02 - 20\% = 3\ 009,62\ \text{zł}$. Przyjmując jako podstawę wyliczeń powyższe kwoty Sąd ten miał na uwadze, że wynikały one ze stawek wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej, ustawy Karta Nauczyciela z dnia 21 listopada 2008r., rozporządzenia Rady Ministrów w zakresie minimalnego wynagrodzenia, a tym samym brak podstaw do negowania ich zasadności.

Ponadto, Sąd I Instancji zasądził na rzecz powoda kwotę 74 071,46 zł tytułem wyrównania renty wyrównawczej za okres od 1 stycznia 2010r. do dnia 31 grudnia 2012r. W powyższej kwestii Sąd Okręgowy również uwzględnił wyliczenia powoda (k. 15), który wskazał, że gdyby nie odniesiona w wypadku z dnia 20 grudnia 1992 r. szkoda, mógłby osiągnąć dochody w wysokości 131.236,88 zł (88.700,12 zł + 42.536,76 zł).

Na kwotę 88 700,12 zł z tytułu zatrudnienia jako nauczyciel w-f składają się kwoty:

– 15 583,44 zł za okres od 01 stycznia 2010r. do 31 sierpnia 2010r. (8 miesięcy x 1947,93 zł = 15 583,44 zł) przy uwzględnieniu, że powód byłby w tym czasie nauczycielem mianowanym ze średnim wynagrodzeniem wynikającym z ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o zm. Ustawy Karta Nauczyciela w wysokości 3293 zł brutto; przedmiotowa kwota po odjęciu faktycznie uzyskiwanej przez powoda kwoty 593,72 zł brutto wypłacanej z ZUS z tytułu renty socjalnej oraz po wyliczeniu wartości wynagrodzenia netto stanowiłaby kwotę 1947,93 zł,

– 25 141,08 zł za okres od 01 września 2010 r. do 31 sierpnia 2011r. (12 miesięcy x 2 095,09 zł = 25 141,08 zł) przy uwzględnieniu, że powód byłby w tym czasie nauczycielem mianowanym ze średnim wynagrodzeniem wynikającym z ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o zm. Ustawy Karta Nauczyciela w wysokości 3523 zł brutto, przedmiotowa kwota po odjęciu faktycznie uzyskiwanej przez powoda kwoty 611,67 zł brutto wypłacanej z ZUS z tytułu renty socjalnej oraz po wyliczeniu wartości wynagrodzenia netto stanowiłaby kwotę 2 095,09 zł,

– 35 598,60 zł za okres od 01 września 2011 r. do 31 sierpnia 2012r. (12 miesięcy x 2 966,55 zł = 35 598,60 zł) przy uwzględnieniu, że powód byłby w tym czasie nauczycielem dyplomowanym ze średnim wynagrodzeniem wynikającym z ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o zm. Ustawy Karta Nauczyciela w wysokości 4 817 zł brutto, przedmiotowa kwota po odjęciu faktycznie uzyskiwanej przez powoda kwoty 654,51 zł brutto wypłacanej z ZUS z tytułu renty socjalnej oraz po wyliczeniu wartości wynagrodzenia netto stanowiłaby kwotę 2 966,55 zł,

– 12 377 zł za okres od 01 września 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. (4 miesiące x 3 094,25zł = 12 377 zł) przy uwzględnieniu, że powód byłby w tym czasie nauczycielem dyplomowanym ze średnim wynagrodzeniem wynikającym z ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o zm. Ustawy Karta Nauczyciela w wysokości 5000 zł brutto; przedmiotowa kwota po odjęciu faktycznie uzyskiwanej przez powoda kwoty 654,51 zł brutto wypłacanej z ZUS z tytułu renty socjalnej oraz po wyliczeniu wartości wynagrodzenia netto stanowiłaby kwotę 3 094,25 zł.

Na kwotę 42 536,76 z tytułu zatrudnienia jak instruktor składają się kwoty:

- 13 325,64 zł za rok 2010 r. (12 miesięcy x 1 110,47 zł = 13 325,64 zł) przy uwzględnieniu, że powód osiągałby minimalne wynagrodzenie zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w wysokości 1 110,47 zł netto,

- 14 031,12 zł za rok 2011r. (12 miesięcy x 1 169,26 zł = 14 031,12 zł) przy uwzględnieniu, że powód osiągałby minimalne wynagrodzenie zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w wysokości 1 169,26 zł netto,

- 15 180 zł za rok 2012r. (12 miesięcy x 1 265 zł = 15 180 zł) przy uwzględnieniu, że powód osiągałby minimalne wynagrodzenie zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów w wysokości 1 265 zł netto,

W tym czasie otrzymał świadczenie rentowe z ZUS w łącznej wysokości 19.193,15 zł, a podmioty odpowiedzialne za szkodę wypłaciły mu łącznie rentę wyrównawczą: za okres 1 stycznia 2010r. – 30 czerwca 2012r. – 10.632 zł (354,4 x 30 m-cy) (kwota 443 zł -20%), za okres 1 lipca 2012r. – 31 grudnia 2012r.- 8.822,40 zł (1.470,40 zł x 6 m-cy).

Opierając się na powyższych wyliczeniach Sąd Okręgowy uznał, że zachodzi konieczność uzupełnienia uszczerbku w hipotetycznych dochodach powoda po potrąceniu 20% z tytułu przyczynienia w kwocie 74.071,46 zł (131.236,88 zł – 19.193,15 zł – 10.632 zł – 8.822,40) – 20%.

Sąd Okręgowy zasądził odsetki od powyższego roszczeń od dnia doręczenia pozwu pozwanemu, tj. od dnia 07 czerwca 2013 r. uznając, iż w tym dniu pozwany dowiedział się o pełnym i sprecyzowanym roszczeniu powodów.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z 108 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając wyrok w części tj. to jest w zakresie pkt 1- 4 i 6. Podniosła następujące zarzuty:

I. błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na uznaniu, iż powód potrzebuje czynnej pomocy osoby trzeciej w wymiarze 8 godzin dziennie przez 30 dni w miesiącu, w sytuacji, gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w sposób jednoznaczny wynika, iż opiekę nad powodem w niezbędnym zakresie mógł sprawować ojciec pobierając z tego tytułu stosowne świadczenie pielęgnacyjne, a ponadto powód jest osobą aktywną i w znacznym stopniu samodzielny, i jak sam wskazywał korzysta z niej w zakresie mniejszym niż ustalony przez Sąd;

II. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik postępowania, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez:

- dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, wskutek dowolnej i niepełnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, przez przyjęcie niepoprawnych logicznie i niezgodnych z doświadczeniem życiowym wniosków w oparciu jedynie o dowody i twierdzeniach strony powodowej, co do zaistnienia zmiany w zakresie potrzeb powoda, a także wymiaru czasowego niezbędnej opieki i jej kosztów,

- naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów i wyprowadzenie z materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających oraz opartych na założeniach czysto hipotetycznych i niepoddających się jakiegokolwiek weryfikacji, a polegających na przyjęciu, że gdyby nie wypadek, który miał miejsce w 1992 r., powód ukończyłby studia wyższe pedagogiczne oraz otrzymywałby wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej średniemu wynagrodzeniu przewidzianemu dla danego stopnia awansu zawodowego nauczycieli, podczas gdy zgromadzone w sprawie dowody nie pozwalają na sformułowanie tego rodzaju ustaleń;

2. art. 233 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. k.p.c. poprzez pominięcie dowodu mającego istotne znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, z którego wynikało, iż ojciec powoda pobiera świadczenie pielęgnacyjne na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2006 r. nr 139,poz. 992 ze zm.) w celu zapewnienia powodowi opieki, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowego ustalenia przez Sąd, że pozwany zobowiązany jest do zwrotu na rzecz powoda kwoty 2.895 zł miesięcznie tytułem kosztów opieki zarówno za okres od 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2012 r., jak i od dnia 01 stycznia 2013 r. na przyszłość;

3) nieuwzględnienie faktu dobrowolnej wypłaty przez pozwanego części świadczeń w toku postępowania, w tym kwoty 30 445,54 zł wypłaconej tytułem zabezpieczenia na poczet zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.

III. naruszenie prawa materialnego, tj.:

1) art. 444 § 2 k.c. w zw. z art. 907 § 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i nieuwzględnienie przy ustalaniu wysokości renty z tytułu utraty zdolności do pracy, wynagrodzenia jakie powód, będąc osobą niepełnosprawną osiąga

lub mógłby osiągnąć, co w konsekwencji doprowadziło do nieprawidłowego przyznania powodowi ww. renty w wysokości odpowiadającej zdaniem Sądu hipotetycznym dochodom jakie powód mógłby osiągnąć, gdyby nie doszło do zdarzenia szkodzącego, bez pomniejszenia o wysokość dochodów, które powód uzyskuje lub mógłby uzyskać, pomimo niepełnosprawności;

2) art. 481 § 1 k.c. w zw. w z art. 455 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda odsetek za opóźnienie od roszczeń, zasądzonych na rzecz powoda, pomimo, iż pozwany nie był zobowiązany do ich spełnienia w szczególności z dniem doręczenia pozwu tj. od dnia 07 czerwca 2013 r.,

3) art. 442 k.c. w zw. z art. 118 k.c. w zw. z art. 120 § 1 k.c. poprzez ich niezastosowanie i pominięcie podnoszonego przez pozwanego w odpowiedzi na pozew zarzutu przedawnienia roszczenia za okres od 1 stycznia 2010 r. do 27 marca 2010 r.

W konsekwencji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku częściowo, to jest przez oddalenie powództwa w zaskarżonej części, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych, jednakże w zakresie kosztów zastępstwa procesowego zasądzenie ich na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 2261), ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu (w tym również o kosztach postępowania apelacyjnego).

Powód wnosil o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Ponadto powód złożył w postępowaniu apelacyjnym pismo procesowe, w którym domagał się podwyższenia renty zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego do jeszcze wyższych kwot.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do nowego żądania powoda dotyczącego podwyższenia renty, należy wskazać, iż co do zasady zgodnie z art. 383 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami. Powód powołał się na wyjątek od tej zasady stanowiący, iż w sprawach o świadczenia powtarzające się można rozszerzyć żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy. Jednak w niniejszej sprawie renta na przyszłość została już zasądzona przez Sąd Okręgowy. Powód nie wniósł apelacji od wyroku, a obecne jego żądanie dotyczy w istocie podwyższenia zasądzonej renty. W ocenie Sądu Apelacyjnego żądanie podwyższenia renty wykracza poza wskazany wyżej wyjątek, nadto w świetle faktu, iż miałby to nastąpić w ramach apelacji pozwanego - naruszałoby to również zakaz reformationis in peius (art. 384 k.p.c.), w konsekwencji należy je uznać za nieskuteczne.

Apelacja pozwanego jest częściowo uzasadniona.

Sąd Apelacyjny co do zasady podziela ustalenia faktyczne, jak i ocenę prawną Sądu Okręgowego z wyjątkami, o których mowa poniżej.

Ma rację skarżący, iż Sąd Okręgowy w ustaleniach faktycznych nie uwzględnił faktu, iż ojciec powoda otrzymywał świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki na niepełnosprawnym synem. Jest to świadczenie z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej wypłacane na podstawie art. 17 ustawy z 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2018 poz. 2220 t.j.) w sytuacji jeżeli matka lub ojciec (ew. inne wymienione w ustawie osoby) nie podejmują lub rezygnują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymująca się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W sytuacji gdy w domu przebywa osoba, która zobowiązała się do opieki nad niepełnosprawnym synem, brak jest podstaw do zatrudniania do pomocy dodatkowo innej osoby na pełen etat. Powód nie poniósł szkody w tym zakresie. Ubezpieczyciel natomiast w rencie wypłacanej dobrowolnie uwzględnił dodatkowo

dwie godzinny pomocy osoby trzeciej i taką ilość godzin pomocy należy uznać za przyznaną i utrzymać za okres do października 2018 r., kiedy to ojciec powoda przestał otrzymywać to świadczenie w związku z przejściem na emeryturę. Łącznie zatem dwie godziny dziennie przez 30 dni w miesiącu daje kwotę 762 zł miesięcznie - z tytułu kosztów dodatkowej opieki do października 2018 r. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w przypadku opieki wynoszącej mniej niż pełen etat, możliwe jest przyjęcie stawek godzinowych z opieki społecznej, tym bardziej, iż zbliżone są one do stawek minimalnych wynagrodzenia za pracę. W sytuacji gdy wymiar opieki obejmuje pełen etat, zasadne wydaje się przyjęcie w przyszłości średniego miesięcznego wynagrodzenia opiekunki czy opiekuna dla osób chorych, a nie wynagrodzenie godzinowe.

Od listopada 2018 r. zakres pomocy osób trzecich należy ustalić na nowo z uwagi na zmianę okoliczności. W ocenie Sądu Apelacyjnego, z uwagi na fakt dużej samodzielności powoda, wystarczające jest przyjęcie, iż w chwili obecnej powód potrzebuje 6 godzin dziennie pomocy osób trzecich. W tym zakresie zarzuty apelacji pozwanego są uzasadnione. Kwestia ilości godzin pomocy potrzebnej powodowi jest kwestią zmienną i zależy od sytuacji faktycznej. Dlatego też trudno wymagać, aby biegli to precyzyjnie określili. To nie może być wyłącznie pomoc na „dochodne”. W sytuacji gdy ojciec powoda przebywał calu czas w domu – udzielał powodowi pomocy, wtedy kiedy on tej pomocy potrzebował. To nie musiała być stała opieka nad powodem, ale pomoc w wykonaniu określonych czynności, ugotowanie posiłku, pranie, sprzątanie, pomoc w zakupach czy podróży. Jest niesporne, iż powód w różnych porach dnia i nocy może takiej pomocy potrzebować, trudno jest natomiast przyjąć, iż przez dwadzieścia cztery godziny ktoś musi z powodem stale przebywać, tak jak w przypadku osoby stale leżącej w łóżku i nieporuszającej się samodzielnie. Jednego dnia też powód może potrzebować większej ilości godzin pomocy np. w związku z wizytą lekarską czy zakupami, a innego dnia mniej godzin pomocy, np. tylko przy czynnościach higienicznych rano, wieczorem i w przygotowaniu posiłku. W ocenie Sądu Apelacyjnego, aktualny stan zdrowia powoda i jego samodzielność uzasadniają przyjęcie, iż powinien mieć zapewnioną pomoc osoby trzeciej w wymiarze średnio 6 godzin dziennie.

Odnosząc się do zarzutu związanego z kosztami rehabilitacji, należy wrócić uwagę na fakt, iż powszechnie jest znana niewydolność polskiego systemu ochrony zdrowia, jak i ograniczony zakres świadczeń jakie mogą być ramach tego systemu udzielane. Z reguły przy maksimum staranności można się zapisać na rehabilitację w ramach świadczeń refundowanych przez NFZ raz na rok, zaś jak wynika z opinii biegłych – powód potrzebuje stałej rehabilitacji. Stąd też apelacja jest niezasadna w zakresie dotyczącym kwot na rehabilitację ujętych w ramach renty na zwiększone potrzeby. Pomiędzy 2010 r. a 2013 r. zarówno sytuacja powoda, jak i poziom cen poszczególnych świadczeń nie uległy jakiegóż drastycznej, zmianie, stąd też Sąd Okręgowy mógł przyjąć, iż zwiększone potrzeby powoda pozostające związku z wypadkiem były na tym samym poziomie. Dokonane przez ten Sąd ustalenia faktyczne, jak i ocena dowodów w ww. kwestiach w świetle art. 233§1 k.p.c. nie wykraczają poza zasady wskazane w tym przepisie.

Nie jest również zasadny zarzut dotyczący przyjęcia przez Sąd I Instancji założenia, iż gdyby powód nie uległ wypadkowi, to ukończyłby wyższe studia pedagogiczne i otrzymywałby wynagrodzenie odpowiadające średniemu wynagrodzeniu przewidzianemu dla danego stopnia awansu zawodowego nauczycieli. Powodowi wyrządzono szkodę na zdrowiu, gdy był jeszcze dzieckiem. Jest jednak niesporne, iż w gdyby nie wypadek, to w normalnym rozwoju zdarzeń, ukończyłby szkołę i podjąłby pracę zarobkową. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, iż powód uczył się dobrze oraz uprawiał sport już w szkole podstawowej. Determinacja jaką obecnie wykazuje trenując sport i biorąc udział w zawodach paraolimpijskich, wskazuje, iż powód jest osobą potrafiącą osiągać zamierzone cele. W konsekwencji nie można zarzucić sądowi I Instancji, iż naruszył art. 233§1 k.p.c. przyjmując wysokie prawdopodobieństwo pracy powoda w tym zawodzie. Jednak gdyby nawet powód nie pracował w tym zawodzie, to nie jest wykluczone, iż znalazłby pracę, która pozwoliłaby mu osiągać jeszcze wyższe dochody niż w zawodzie nauczyciela, który to zawód nie należy do najlepiej opłacanych zawodów.

Uzasadnione są natomiast te zarzuty apelacji, które wskazują, a nazbyt szybkie przyjęcie przez Sąd I Instancji poszczególnych stopni rozwoju zawodowego powoda w tym zawodzie, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Brak jest natomiast podstaw, aby uznać za uprawdopodobnione, że powód pracowałby na dwa etaty. Rzeczywiście nauczyciel w-f może dodatkowo pracować w klubie sportowym, na siłowni, basenie, podczas obozów sportowych itp.,

ale z reguły jest to praca w godzinach wieczornych, w weekendy czy w wakacje, a zatem nie w ramach umowy o pracę, lecz w ramach umowy cywilnoprawnej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w niniejszej sprawie nie zostało wykazane, ile w rejonie, w którym powód zamieszkuje, mógłby zarobić wykonując dodatkowo tego rodzaju prace. W okolicznościach niniejszej sprawy jest natomiast prawdopodobne, iż powód starałby się dodatkowo dochody uzyskać, jest bowiem osobą ambitną i pracowitą, a pensja nauczyciela mogłaby mu nie wystarczyć na zapewnienie bytu sobie i rodzinie. Jednakże wysokość możliwych do uzyskania dochodów nie została wykazana.

Postępowanie dowodowe wykazało, iż w latach 2010-2012 powód uzyskiwał również dodatkowe dochody poza rentą socjalną, z umów cywilnoprawnych czy stosunku pracy, np. w 2011 r. jego dodatkowe dochody wyniosły 8400 zł brutto (k. 202), a w 2012 r. zarobił dodatkowo 12 909,40 zł brutto (k. 197). Powód nie złożył PIT-ów za kolejne lata, ale skoro uprzednio mógł takie dochody uzyskiwać w związku z ze swoją działalnością sportową, to również obecnie ma również możliwości uzyskiwania dochodów tego rodzaju. Jednak w ocenie Sądu Apelacyjnego, skoro zostało uprawdopodobnione, iż powód, gdyby nie wypadek, mógłby uzyskiwać poza pracą na etat również dodatkowe dochody, to w okolicznościach niniejszej sprawy, należy uznać, iż dochody te kompensowałyby się z dodatkowymi dochodami, które powód może uzyskać z tytułu umów cywilnoprawnych jako sportowiec. Nie wykazano, że gdyby nie wypadek, to pracując dodatkowo poza godzinami pracy, zarobiłby więcej i ile więcej. W konsekwencji – jest to kolejny argument za nieprzyznaniem powodowi renty rekompensującej dochody z innej dodatkowej pracy, a jednocześnie brak jest podstaw do odliczania dodatkowych dowodów uzyskanych przez powoda z tytułu umów cywilnoprawnych z renty wyrównawczej przyznanej powodowi od pozwanego.

Odnosząc się do kwestii odliczenia dochodów osiągniętych w ubiegłych latach z tytułu stypendiów, należy wziąć pod uwagę ich cel. Stypendia te są przyznawane indywidualnie sportowcom za wybitne osiągnięcia, ale ich warunkiem jest co do zasady, jak wynika z art. 30 ustawy z 25 czerwca 2010 r. o sporcie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1263), zobowiązanie się do realizacji programu przygotowań do igrzysk olimpijskich, igrzysk paraolimpijskich lub igrzysk głuchych albo programu przygotowań do mistrzostw świata lub mistrzostw Europy, opracowanego przez właściwy polski związek sportowy, oraz do udziału w tych zawodach. Stypendia te są udzielane w celu przygotowania się zawodnika do danych zawodów. W związku z zawodami powód ponosi znaczne wydatki i stypendia powinny służyć zapewnieniu mu środków na ten cel. W konsekwencji, skoro dochody te służą dalszemu uprawianiu sportu, to nie można ich uznać za dochód powoda podlegający odliczeniu od renty wyrównawczej. Stypendia te nie stanowią stałego dochodu. Ponadto z uwagi na osiąganie stypendiów ZUS zmniejszył powodowi rentę socjalną, a zatem tym bardziej nie powinno się ich ponownie odliczać.

Zasadny jest również zarzut dotyczący przedawnienia roszczenia z tytułu renty za miesiące styczeń - marzec 2010 r., bowiem pozew wniesiono na koniec marca 2013 r, a zgodnie z treścią art. 118 k.c. poszczególne raty renty jako świadczenie okresowe przedawniają się terminie trzyletnim.

Zasadny jest również zarzut dotyczący braku rozliczenia kwot wypłacanych powodowi w toku procesu. Dotyczy to m.in. kwoty 30 445,54 zł wypłaconej tytułem zabezpieczenia na zakup sprzętu rehabilitacyjnego. Należy zwrócić uwagę, iż żądanie pozwu obejmujące jednorazową kwotę na zakup takiego sprzętu wynosiło 16 440 zł, nigdy nie rozszerzono pozwu o pozostałą kwotę, natomiast w stałej kwocie renty na zwiększone potrzeby powód domagał się kwoty 255,07 zł miesięcznie m.in. na zakup takiego sprzętu. Sąd Okręgowy oddalił żądanie zapłaty kwoty 16 440 zł, nie wskazując przyczyn tego oddalenia, jednak można domniemywać, iż stało się to z powodu spełnienia świadczenia w toku procesu na podstawie zabezpieczenia, skoro nie cofnięto tego żądania. Jednak słusznie podnosi skarżący, iż pozostała część tej kwoty nie została rozliczona, tj. kwota 14 005,54 zł. Rozkładając tę kwotę na stawki miesięczne, ujęte w rencie po 255,07 zł, trzeba odjąć wypłaconą kwotę od renty na zwiększone potrzeby przez 55 miesięcy, czyli za okres od 1 stycznia 2013 r. do lipca 2017 r.

W toku procesu pozwany oraz ubezpieczyciel wypłacali przez cały czas bieżącą rentę, czyli świadczenie zostało spełnione w tej części. Sąd Okręgowy również tego nie uwzględnił. Jak wynika z dokumentów przedłożonych w postępowaniu apelacyjnym przez stronę pozwaną, od stycznia 2013 r. do 31 stycznia 2019 r. pozwany i ubezpieczyciel wypłacili ogółem na rzecz powoda kwotę 226 377,54 zł , w tym, z tytułu renty wyrównawczej kwotę 107 339,20 zł i z

tytułu renty na zwiększone potrzeby kwotę 88 592,80 zł (k. 797), wypłacono również świadczenia za luty 2019 r. Przy czym od lipca 2012 r. rentę z tytułu zwiększonych potrzeb wypłacano w kwocie po 1213,60 zł, a rentę wyrównawczą – w kwocie 1470,40 zł, łącznie po 2684 zł miesięcznie.

Renta na zwiększone potrzeby od stycznia 2013r. po korekcie kosztów z tytułu opieki powinna wynosić 2821,58 zł (1060 zł rehabilitacja + 987,91 zł zakup artykułów higienicznych, 255,07 zł sprzęt rehabilitacyjny, 762 zł opieka, 336 zł i 126 zł przejazdu = 3526,98 - 20% = 2821,58 zł). Z tej kwoty trzeba odjąć to, co pozwani już zapłacili w toku procesu, tj. kwotę 1213,60 zł miesięcznie i dodatkowo za okres 55 miesięcy po 255,07 zł, co daje kwotę 1352,91 zł miesięcznie w okresie od stycznia 2013 r. do lipca 2017 r., a później tj. do końca października 2018 r. – po 1607,98 zł miesięcznie. Jest to kwota zasądzona dodatkowo ponad to, co pozwany i ubezpieczyciel już wypłacili powodowi.

Od listopada 2018 r. do dnia końca lutego 2019 r. należy zwiększyć wymiar opieki do 6 godzin na dobę przez 30 dni w miesiącu (6x12,70 x30), co da kwotę 2286 zł miesięcznie tytułem samych kosztów opieki. W konsekwencji rentę ustaloną przez Sąd I Instancji należy zmniejszyć o różnicę między kosztami opieki: Sąd ten przyjął z tytułu kosztów opieki 2895 zł, Sąd Apelacyjny wyliczył koszty opieki na kwotę 2286 zł, co daje różnicę w kwocie 609 zł. 5659,98 zł (kwota zwiększonych kosztów wskazana przez Sąd I Instancji) – 609 zł = 5050,98 - 20% (przyczynienie) = 4041 zł (w zaokrągleniu). Taką też kwotę tytułem renty na zwiększone potrzeby Sąd Apelacyjny zasądził na dalszy okres po dacie wydania orzeczenia. Natomiast za okres od listopada 2018 r. do końca lutego 2019 r. kwotę tę należało pomniejszyć o wypłaty dokonane przez pozwanego i ubezpieczyciela, tj. po 1213,60 zł miesięcznie, co powoduje konieczność uzupełnienia wypłaconej już renty o kwoty po 2827,40 zł miesięcznie.

W latach 2010-2012 renta z tytułu zwiększonych potrzeb również powinna wynosić po 2821,58 zł. Od kwietnia 2010 r. do końca grudnia 2012 r. (33 miesiące) renta ta powinna wynieść 93 112,14 zł. Pozwany i ubezpieczyciel wypłacili za ten okres 39 574,68 z (ogółem za lata 2010-2012 pozwani wypłacili 43 162,80 zł, ale trzech pierwszych miesięcy Sąd nie rozliczał z uwagi na przedawnienie). 93112,14 zł – 39574,68 = 53533,46 zł – tyle pozwany powinien wypłacić powodowi za ten okres, ponad już wypłacone kwoty z tytułu renty na zwiększone potrzeby. W konsekwencji, zasądzoną przez Sąd I Instancji kwotę należało obniżyć do wskazanej wyżej kwoty i oddalić powództwo co do kwoty 66 307,74 zł.

Dodatkowo – z uwagi na fakt, iż renta z tytułu zwiększonych potrzeb już była wcześniej zasądzona wyrokiem Sądu – w orzeczeniu podwyższającym rentę należało odnieść się do wcześniej wydanego orzeczenia, choć nie ulega wątpliwości, iż pozwany już wcześniej dobrowolnie podwyższył tę rentę.

Co do renty wyrównawczej: ma rację pozwany podnosząc, w apelacji (k. 708), iż zgodnie z Kartą Nauczyciela najwcześniej we wrześniu 2010 r. powód mógłby osiągnąć stopień nauczyciela mianowanego, zaś w okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia 2010 r. powód pracowałby jako nauczyciel kontaktowy. Natomiast nauczycielem dyplomowanym powód mógłby zostać najwcześniej od września 2014 r.

W konsekwencji od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2010 r. powód osiągałby wynagrodzenie brutto 2538,29 zł (2286,75 zł x 111%) – renta 593,72 zł = 1944,57 zł brutto, netto 1420,95 zł. Od kwietnia do sierpnia 2010r. powód zarobiłby z tego tytułu 7104,75 zł.

Od września 2010 r. do 31 sierpnia 2011 r.: 3523,41 zł brutto (kwota bazowa x 144%) – 611,67 zł brutto tytułem renty = 2911,74 zł, co daje netto ok. 2095,40 zł. Powód osiągnąłby z tego tytułu w tym okresie łącznie 25 144,80 zł.

Od 1 września 2011 r. do 31 sierpnia 2012 r. : 3770,06 zł (2618,10 x 144%) – 654,51 = 3115,49 brutto, czyli netto 2237,41 zł. Łącznie powód zarobiłby w tym okresie 26 848,92 zł.

Od 1 września 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. 3913,32 (2717,59 zł x 144%) - 654,51 = 3258,81 brutto, czyli netto – 2336,95 zł. Łącznie za cały ten okres ok. 9347,80 zł.

Podsumowując – od kwietnia 2010r. do końca grudnia 2012r. powód osiągnąłby dochód w kwocie 68446,27 %, a czego po odjęciu 20% tytułem przyczynienia się, pozwany winien zapłacić powodowi kwotę 54 757,01 zł. W tym okresie

pozwany i ubezpieczyciel wypłacili tytułem renty wyrównawczej kwotę 18 391,20 zł, a zatem do dopłaty pozostaje kwota 36 365,80 zł. Powyższe uzasadnia zmianę punktu czwartego wyroku Sądu Okręgowego poprzez oddalenie żądania zapłaty kwoty 37 705,66 zł.

Od 1 stycznia 2013 r. kwota bazowa dla wynagrodzenia nauczycieli wynosiła $2717,59 \text{ zł} \times 144\% = 3913,32 \text{ zł}$ - renta $610,33 \text{ zł} = 3303 \text{ zł}$ brutto, netto $2367,65 \text{ zł} - 20\%$ przyczynienia się, co oznacza, iż powód utracił dochód w kwocie 1894,12 zł miesięcznie. Nauczycielem dyplomowanym powód mógłby zostać od września 2014 r., wówczas przelicznik wynosiłby 184% od kwoty bazowej (2717,59 zł), co daje ok. $5000 \text{ zł} - 610 \text{ zł}$ renta = 4390 zł brutto, tj. netto – 3125,20 zł – 20% = 2500 zł miesięcznie. Pozwany i ubezpieczyciel wypłacali powodowi w tym okresie rentę wyrównawczą w kwocie po 1470,40 zł. W konsekwencji do dopłaty pozostają za okres od 1 stycznia 2013 r. do 31 sierpnia 2014r. kwoty po 423,72 zł miesięcznie oraz za okres od 1 września 2014 r. do 28 lutego 2019 r. kwoty po 1029,60 zł miesięcznie. Nadto – po dacie wydania wyroku bieżąca renta wyrównawcza powoda powinna wynosić po 2500 zł miesięcznie. Kwota 3125 zł netto (przez pomniejszeniem o stopień przyczynienia się) to kwota, którą powód przy swoich cechach charakteru mógłby uzyskać również pracując w innym zawodzie, nawet przy przyjęciu, że nie zostałby nauczycielem.

Powyższe wyliczenia nie są dokładnymi wyliczeniami księgowymi, ale w tym zakresie strony nie wnosiły o dowód z opinii biegłego ds. wynagrodzeń. Jednakże same dochody powoda mają charakter hipotetyczny, oparte są jedynie na prawdopodobieństwie ich uzyskania, nie jest możliwe ich dokładne wyliczenie, zaś Sąd dokonując powyższych rozliczeń kierował się zasadą określoną w art. 322 k.p.c.

Zasadny częściowo jest również zarzut naruszenia art. 481§1 k.p.c. w zw. z art. 455 k.p.c. Pozew w niniejszej sprawie doręczono 7 czerwca 2013r., stanowi on wezwanie do zapłaty, jednakże w zgodzie z utrwalonym orzecznictwem – w przypadku jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa zasadne jest określenie terminu zapłaty uwzględniającego umożliwienie dokonania zapłaty żądanej kwoty, zazwyczaj przyjmuje się, iż powinien to być co najmniej okres 14 dni. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok w punktach drugim i czwartym również w tym zakresie. Brak jest natomiast podstaw do zmiany terminu naliczenia odsetek z pozostałym zakresie, bowiem pozwany pozostawał od ww. wskazanej daty w zwłóce z zapłatą ww. kwot.

Konsekwencją zmiany orzeczenia merytorycznego jest również zmiana rozstrzygnięcia o kosztach na podstawie art. 100 k.p.c. i art. 113 ust. 1 i 4 u.k.s.c. – stosownie do wyników procesu.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 385 i 386§1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. mając na uwadze fakt jedynie częściowego uwzględnienia apelacji, oraz 113 ust. 4 u.k.s.c. w zakresie opłat, od których uiszczenia pozwany był zwolniony ustawowo.